

”Hornslet 20-14”

**KLUBUDSTILLING
29.-30. marts 2014**

Udstillingskatalog

Arrangør:
Hornslet FrimærkeKlub

Indholdsfortegnelse

Side:

3. Velkommen til "Hornslet 20-14"

5. Danske Orlogsskibe

13. Desinficeret post

18. Udstillerfortegnelse

22. Luftbroen til Berlin 1948-1949

29. Udenlandsk flykatastrofepost 1939 – 1947

35. Hornslet FrimærkeKlub

Fredag: Opsætning mellem 16:00 og 18:00

Lørdag: Udstillingen åbner 10:00

Udstillingen lukker 17:00

Festmiddag 19:00

Søndag Udstillingen åbner 10:00

Udstillingen lukker 16:00

Nedtagning af eksponater 16:00 – 17:00

Dommerkollegiet består af:

Karsten

Jensen, juryfor-

mand

Jørgen

Jørgensen, dommer

Dommerne bedømmer i fællesskab de udstillede eksponater

Ærespræmier er skænket af:

Dansk Filatelist Forbund

Toke Nørby

Hornslet FrimærkeKlub

Udstillingen afholdes i samarbejde med Dansk Filatelist Forbund.

Redaktion og udgivelse Hornslet FrimærkeKlub

Redaktør Jør-

ISBN 978-87-88688-06-1

Registreret af Danmarks Filatelist Forbund

gen N. Møller

mqm@mail.tele.dk

Velkommen til "Hornslet 20-14"

Det er igen blevet tid for afholdelse af Hornslet FrimærkeKlubs klubudstilling, som vi traditionen tro afholder hvert andet år.

Vi kan igen i år glæde os over den store interesse, der er for udstillingen. På udstillingens 90 rammer vises der landesamlinger, specialsamlinger, posthistoriske samlinger, motivsamlinger og åben klasse. Der er noget for enhver interesse, og jeg håber, at udstillingen kan give nye såvel som erfarne samlere ideer om, hvordan man kan sætte sin samling op. Specielt i motiv- og åben klasse er der rige muligheder for at udfolde sig indenfor sit interesseområde. Kun fantasien sætter grænserne.

Jeg vil hermed benytte lejligheden til at takke vore trofaste sponsorer, annoncører, udstillere og alle, der på den ene eller anden måde har ydet en indsats i forbindelse med forberedelsen og afviklingen af udstillingen.

Jeg byder alle velkommen til "Hornslet 20-14". Jeg håber, det bliver en interessant weekend og ser frem til, at vi mødes igen til "Hornslet 20-16".

Peter Jensen

Formand for **Hornslet FrimærkeKlub**

Det er med stor glæde, at **Hornslet FrimærkeKlub** kan præsentere de viste virksomheder som hovedsponsorer for frimærkeudstillingen "**Hornslet 20-14**".

Den Gamle Kro

Rosenholmvej 3. 8543 Hornslet

86994007

19 Moderne dobbel værelser

www.gamlekro.dk info@gamlekro.dk

KRONJYLLANDS

Camping & Marine Center a/s

Danske Orlogsskibe.

Jens Erik Langkow.

Brevforsendelser til og fra besætninger om bord på Danske Orlogsskibe.

Forsendelser til besætningsmedlemmer om bord i danske orlogsskibe skulle adressere enten til Københavns Overpostmesterembeder eller Københavns Brevpostkontor.

Umiddelbart fremgår det ikke af forsendelsen, om den er sendt til Inden eller udenrigsk farvand. I de fleste tilfælde er skibets navn påtegnet forsendelsen, såfremt:

1. De er adresserede til Københavns Brevpostkontor, ved hvis foranledning, de vil blive sendt til skibets nuværende opholdssted
2. De er fuldt ud forud frankeret med den for transporten til Københavns Brevpostkontor nødvendige porto
3. De ikke vejede over 3 kvint = 15 gram, forsendelser, der vejede over 15 gram, og anbefalede forsendelser kunne på samme måde for lokal eller indenrigsk porto sendes til Københavns Brevpostkontor, men der vil da af skibet blive afkrævet adressaten den manglende porto for forsendelsen til bestemmelsesstedet

Da Københavns Brevpostkontor altid vil vide, hvor de danske orlogsskibe befinder sig, pålægges det fra den 6. jan. 1883 alle posthuse at sende alle forsendelser adresserede til et besætningsmedlem, om bord på danske orlogsskibe til Københavns Brevpostkontor, medmindre de af afsenderen er forsynet med bestemt adresse til et andet bestemmelsessted.

Dette gælder også, hvis fartøjerne befinder sig i indenrigsk farvand.

Brevforsendelser til besætningerne ombord i danske orlogsskibe, der er på togt i udenrigsk farvand, er der truffet den ordning, at nævnte forsendelser ville kunne afsendes for det indenrigske brev forsendelser gældende porto, når de er adresserede til Københavns Brevpostkontor, ved hvis foranstaltning de ville blive sendt til skibets station.

Ved benyttelsen af andre landes land- eller søbefordringsmidler kunne postsække udveksles imellem et af de kontraherende landes posthuse og cheferne for samme lands i udlandet stationerede sødivisioner eller krigsskibe. Forsendelser af enhver art, der indeholdes i disse postsække, skulle udelukkende være adresserede til eller afsendt fra officerer og mandskab på de skibe, til eller fra hvilke sækkene sen-

des; deres takster og forsendelsesvilkår fastsættes af postbestyrelsen i det land, hvortil skibene hører, i henhold til dette lands indre reglementariske bestemmelser.

Kanonbåden Falster

Bygget på Orlogsværftet, søsat 3. december 1873, udgået af flåden 9. februar 1919, besætning 50 mand, maskine B&W 500 Hk.

Armering:

1 stk. 25,4 cm (10") kanon, 2 stk. 50 mm (4 pund) riflede forladekanoner, senere om armeret med 1 stk. 27 mm og 6 stk. 37 mm kanoner, alle hurtigskydende.

Historie:

1879 Klargjort for anvendelse under skydeforsøg.

1907 20. september kolliderede under en natøvelse i Øresund med Torpedobåden **Hvalrossen**. Torpedobåden fik en del skader, medens **Falster**, efter et par dages reparation ved Orlogsværftet atter kunne løbe ud.

SØBY SKADER HALLING
SPAREKASSE

Vestersøvej 1, Søby   8543 Hornslet   Tlf. 87995866

5 øre korrekt frankeret postkort landsporto 1.10.88 – 1.1.19
 Sendt til Kanonbaaden, Falster, Brevpostkontoret, København.
 København 18.08.1907. Eftersendt til skibet i Helsingør.

Krydseren Heimdal

Hekla-klassen

Bygget på Orlogsværftet, søsat 30. august 1894, udgået af flåden
 22. oktober 1930, besætning 156 mand, maskineri B&W 3.000 Hk.

Historie:

1895 efter værft prøverne nordpå til tjeneste ved Færøerne og Island.
Fra marts til oktober-november frem til 1901 sommer togter på Atlanten og vintertogter til Middelhavet. Formålet med togtet var at give Søløjtnanter af II klasse praktik sejlads erfaring på Atlanterhavet, at besøge en række havne, i diplomatisk og efterretningsmæssig øjemed.

20 øre Fr. VIII (4) på 20 øre frankeret brev fra Kjøbenhavn d. 17.1.1909
Til skibslægen om bord på Krydseren "Heimdal".
Kjøbenhavns Brevpostkontor. Eftersendt til skibet i marinesæk.

Søværnets Lægekorps (kopi af bagsiden)

I vinteren 1908 – 1909 fra 15. oktober til 23. februar gjorde Krydseren ”Heimdal” et togt til Middelhavet og Konstantinopel, bragte under sit besøg hjælp til de nødlidende efter jordskælvet på Messina 28. december 08.

Skælvet:

Den 28. december 1908 kl. 5:02 om morgenen, havde et jordskælv på 7,2 Mw sit epicenter i Messinastrædet ml. Sicilien og Calabrien på det Italienske fastland. I alt døde 72.000 mennesker heraf mere end 40% af provinsen Messinas befolkning. Ødelæggelserne i Reggio di Calabria og Palmi på den anden side af Messinastrædet ca. 6 km væk var omfattende. Skælvet udløste en tsunami der ved kysterne nåede bølgehøjde på 6m-12m. En del af de overlevende emigrerede efterfølgende til USA.

Fortsættes side 11

TØMRERFIRMAET

HENNING

JENSEN A/S

Risvangsvej 27 · 8530 Hjortshøj · Tlf. 86 98 90 75 · Bll: 40 29 62 00

**Ole Mathiesen
MaskinCenter A/S**

Ravnhøjvej 1
8543 Hornslet
Telefon 8699 5541
Mail mail@ommc.dk
Web www.ommc.dk

Torpedobåd Søjbjørnen

Hajen-klassen

Bygget på Orlogsværftet, søsat 6. april 1898, udgået af flåden 9. juli 1928, besætning 25 mand, maskine Orlogsværftet 1.200 Hk.

Armering:

1 stk. 47 mm patronkanon, 1 stk. 37 mm **revolverkanon**, 2 stk. 45 cm torpedo-stævnapparater, 2 stk. 45 cm dæksapparater, 1 stk. 40 cm spejlprojektør.

5 øre korrekt frankeret korrespondance-kort landsporto
1.10.88 – 1.1.19, sendt til Torpedobåden "Søjbjørnen",
Brevpostkontoret København K. København L. d.10.6.1910.
Efter sendt til skibet i Korsør.

5 øre korrekt frankeret postkort landsporto 1.10.88 – 1.1.19 sendt til Torpedobåden Sjøbjørnen, Brevpostkontoret, København Valby. d. 9.9.1910. Efter sendt til skibet i Karrebæksminde.

Revolverkanon:

Hotchkiss revolverkanon blev konstrueret i 1872 af Benjamin B. Hotchkiss, stifteren af den, franske våbenfabrik.

Våbensystemet blev kort tid efter indført i Den Kejserslige Marine. Siden blev en tysk udgave fremstillet af Hermann Gruson, hvis firma i 1893 blev en del af Krupp koncernen.

Hotchkiss pjecen havde fem revolverende løb, efter nogenlunde samme Princip som Gatling kanon.

Partronerne blev indført fra siden i et 10- skuds magasin; et fyldt magasin vejede ca. 8 kg. Den effektive skudhastighed var 30 – 32 skud pr. minut.

Den effektive skudvidde var 2.400 m. på 500 m afstand kunne et projektil gennem-bryder en 15 mm tyk stålplade, på 3.000 m en 6 mm tyk stålplade.

Revolverkanonen blev anvendt af mange landes hære og flåder, herunder også Danmark, fra 1880'erne.

Jens Erik Langkow, Egedal Frimærkeklub.

Desinficeret post,

eller "Ak de skønne spildte kræfter"!

Erik Torbensen

I forrige årtusinde blev Europa gentagne gange hjemsøgt af ødelæggende "Pest"-epidemier. Pest var en samlebetegnelse for smitsom, ondartet sygdom. Værst af alle var "Den sorte Død", der hærgede 1348 - 52 og ramte Danmark i 1349. I Jylland døde 1/3 af befolkningen.

Sygdommenes årsager og smittemåder forblev ukendte til sidst i 1800-tallet. Hvis sygdomme var Guds straf for menneskenes synder, var der vel intet at stille op?

I det katolske Venezia udnævnte man dog allerede i 1348 et 3-mands sanitets-råd med bemyndigelse til at gennemføre "egnede" foranstaltninger.

Det var rimeligt oplagt, at sygdomme kunne spredes ad handelsvejene. Ud fra en teori om, at et "contagion" - smitstof - kunne koble sig til visse gift-fængende varer, greb man i første omgang til at systematisere gammelkendt røgning.

Som gift-fængende varer betragtede man : Huder og skind, uld, bomuld, silke, hør, forarbejdet eller ej og dermed også tekstiler - og papir, og altså breve. Mønt var også mistænkt.

Desværre var madvarer og frugt ikke på listen.

I starten bestod røgning blot i, at man udsatte varerne for røg fra afbrænding af velduftende urter.

Man har nok været lidt skeptisk overfor effekten, i hvert fald udviklede procedurerne sig i mere og mere hidsig retning. Man inddrog kemien, brugte sine steder klordampe. Hvis skriften forsvandt, kunne den genskabes med "Gal-æble-ekstrakt"!

Vigtigere var, at der udviklede sig en praksis med at lade skibe fra mistænkte eller smittede steder afsondre en tid før losning og landsætning blev tilladt.

De lærde er så uenige om, hvem der var først ude med denne foranstaltning. Var det Venezia? Dubrownick? - men det synes at være sket fra 1374.

Summen af foranstaltninger havde nogen effekt og bredte sig derfor vestpå i Middelhavs-området. I Marseilles satte man i 1383 tiden for afsondring til 40 dage - og ordet "quarantaine" var skabt ud fra det franske ord for 40.

Man sondrede nøje mellem raske, mistænkte og smittede steder. Et "Sundhedspas" kunne afkorte en karantæne eller få den til at bortfalde. Italien og Frankrig indrettede Karantæne-Lazaretter i de større havnebyer. England etablerede et fremskudt sådant på Malta. Resten af Europa fulgte nølende efter.

Først og fremmest gjaldt det at beskytte sig mod den ret permanente smittefare fra det "Osmanniske Rige" og den fjernere Orient - men samhandlen skulle bestå!

Det mest spektakulære tiltag stod "Østrig-Ungarn" for. Under Maria-Theresia færdiggjorde man i 1700-tallet en 1900 km. lang pallisade-indhegning af riget med bemandede vagttårne i indbyrdes synsafstand. Ved hovedfærdselsåre anlagdes fuldt udbyggede "Contumaz-stationer" med faciliteter til desinfektion og karantæne.

Lokal-trafik var tilladt på tværs af "muren" i sygdomsfrie perioder, men spærret under epidemi.

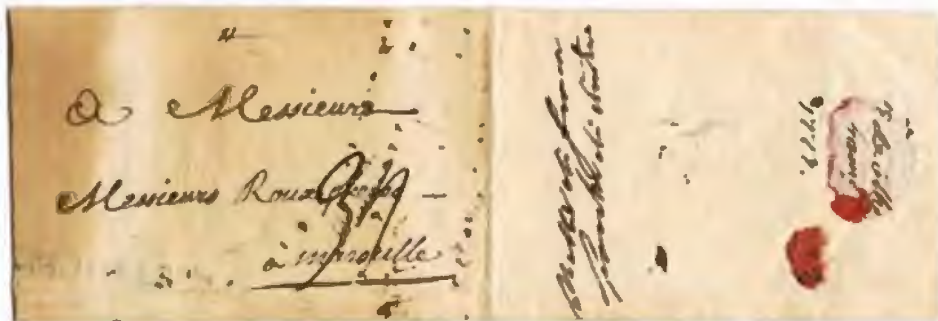
Semlin ved Donau, tæt ved Belgrad, på hovedruten over land fra Constantinopel, blev betragtet som en "Mønster Contumaz-station". Jeg viser eksempler på breve behandlet her.

Maria-Theresia's "Cordon Sanitaire" bestod til langt op i 1800-tallet.

I starten røgede man blot breve udvendigt. Var det nok? Påskrift eller stempler med tekst som:

"Netto fuori, sparka di dentro" - "Ren udvendigt, men ikke indeni" siger, at man ikke turde garantere fuldt ud.

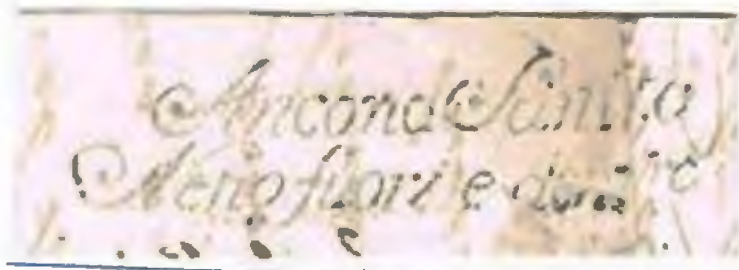
1773 Constantinopel via Østrig til Marseilles. D.v.s. landruten.
Uden perforationer røget i Semlin (?). Håndskrevet bagpå :
"Netto di fuori, sparka di dentro"- Ren udvendig, ikke indeni"
Brevet er brunet af varme og røg, mindst hvor tungen har haft fat.

Senere begyndte man at gennemstikke brevene med dorn eller "rastel" - et "vaffeljern m. pigge" - eller snitte 2 - 9 slidser i hvert før røgning.

Bl.a. i Semlin er man periodisk gået endnu mere radikalt til værks: Man har åbnet brevene, taget indholdet ud, røget, genforseglet brevene med Sanitetssegl og til yderligere dokumentation påført sit Sanitets-stempel.

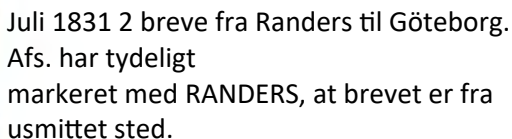
Det affødte så stempler som:

"Netto fuori e di dentro" - "Ren ud- og indvendigt"

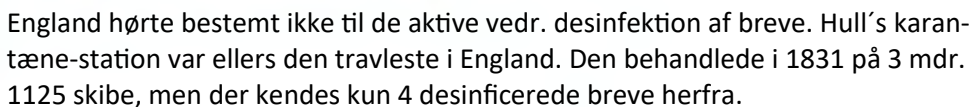

1812 Malta til Trient i Syd-Tyrol. Søruten. Desinficeret i Ancona på Italiens Øst-kyst. "Ancona Sanita / Netto fuori e dentro". Da brevet ikke er perforeret, har det været åbnet .

Det var næsten for godt til at være sandt. Svenskerne turde i hvert fald ikke stole på det. De røgede også danske breve til Sverige.

Det stolede Svenskerne ikke på!. Brevene er
perforeret og
røget i Käsö.

England var kun foregangsland på eet eneste punkt : Man var de første til formelt at ophøre med desinfektion af breve i 1847.

Som kuriosum kan nævnes, at da der i 1884 rejstes kritik af græske myndigheders omhyggelighed med desinfektion af breve, rådførte man sig med tidens største kapacitet, professor Pettenkofer, i Munchen. Hans svar lød da : ”Det er højst usikkert, om kolera overhovedet kan overføres med breve. Det er da aldrig sket i England!”

16

De lærde havde delt sig i 2 lejre : 1. **Contagionisterne**, der stadig mente, at sygdomme skyldtes et Contagion, smitstof, der kunne overføres, men også desinficeres, at karantæne var nyttig. 2. **Miasmatikerne**, der mente, at et uspecifikt, luftbåret "Miasma" var ansvarlig, at det kombineret med lokal urenlighed resulterede i sygdom, at arten af denne afhang af lokale forhold. Karantæne uden effekt. Vejen frem var bedre hygiejne. (At det så var tiltrængt er en anden historie!)

Var karantæne overflødig? I hvert fald dyr! Karantæne-stationen på Kyholm var bemannet med ca. 100 personer. Det fristede politikerne.

1849 og 1850 turde Sundhedscollegiet ikke helt udelukke sygdommes contagiose natur, men i 1851 "mente man nu med tilstrækkelig sikkerhed, at kunne udtale den formodning, at spærring ikke ville hjælpe" Klar tale?! Politikerne greb den.

En forordning af 10.03.1852 ophævede karantæne-muligheder! Hvad skete ? 11.06.1853 slog koleraen til i København og kunne frit brede sig! På landsplan døde 6688.

Oct.1833 Constantinopel - Triest. Brevet er i Semlin åbnet, røget, genforseglet med Semlins "Sigill. Sanitatis Semliniensis" og stemplet : "Geräuchert am Contumaz Amte zu Semlin am 9.10.33.

Nærværende artikel. er et resume af mine artikler i PHT 1/2010 og 1/2012. Se her vedr. yderligere kilder.

Erik Torbensen, Hornslet FrimærkeKlub

Udstillerliste

- 01 Hans Urbak, Hornslet FrimærkeKlub
- 02 Svensk Dampskibspost 1870-1951 (Vestkysten)

- 03 Jørgen Brandt, Hammel Frimærkeklub
- 07 Chr. X udgaver 1913-1915

- 08 Kjell Nilson, Göteborg Frimærkeklub
- 12 The Three Crowns Series

- 13 Torben Mogensen, Ry Frimærkeklub
- 14 Hawaii

- 15 Petter Taraldsen, Aalborg Nørresundby Frimærkeklub
- 19 "På Skinner"

- 20 Erik Torbensen, Hornslet FrimærkeKlub
- 22 Epidemibekæmpelse før sygdomsårsager var erkendt

- 23 Henning G. Jensen, Lystrup Elsted Frimærkeklub
- 27 Om at slå bro i Danmark

- 28 Mark Stevens, Hornslet FrimærkeKlub
- 30 Kort og godt og Verdenen

- 31 Jens Erik Langkow, Egedal Frimærkeklub
- 35 Danske Orlogsskibe

- 36 Jørgen N. Møller, Hornslet FrimærkeKlub
- 40 Elektriciteten

- 41 Gert Svane Jensen, Lystrup Elsted Frimærkeklub
- 44 De bevægelige postkontorer ved Jernbanerne før, under, og efter 2. Verdenskrig

- 45 Gert Svane Jensen, Lystrup Elsted Frimærkeklub
- 45 Postvæsenets kassetømningsstempler

- 46 Stefan Heijtz, Sveriges Filatelistförbund
- 50 The Registered Letter Stamps of Canada 1875-1893

- 51 Johnny Barth , Dansk Posthistorisk Selskab
- 55 De Københavnske linier 1-15

Udstillerliste

- 56 Gunn Irene Nibe, Kristiansand Frimærkeklub
60 Stell og pleie av syke i et historisk perspektiv
- 61 Hans Urbak, Hornslet FrimærkeKlub
61 Flykatastrofepost 1912-1947
- 62 Ulf Stenquist, Gøteborg Frimærkeklub
64 Swedish Crown Mail Cancellations 1720-1873
- 65 Gunnar Vlh. Hüge, Nordfalsters Frimærkeklub
69 Vesttyskland 1949-1959
- 70 Steen Mielec, Hobro Frimærkeklub
70 Holsteinsborg (Grønland) Posthistorie fra 1914 frem til 1979
- 71 Erik Christensen, Fåborg Frimærkeklub
72 Schleswig-Holstein's frimærkeudgivelser
- 73 Hans Nissen, DFF A-medlem
73 Luftbrücke Berlin 1948-1949
- 74 Anne Marie Lillebuen, Kristiansand Frimærkeklub
76 Sjøfarenes behov for navigasjon, på hav og langs kyster
- 77 Freddy Pedersen, Hornslet FrimærkeKlub
80 "Aqua Vitae" = Livets vand
- 81 Johnny Barth, Dansk Posthistorisk Selskab
81 Færgeruten Gedser-Grossenbrode
- 82 Preben Back Nielsen, Skive Frimærkeklub
82 Toppet lappedykker - en spændende fugl, også på frimærker
- 83 Jan Dahlstrøm, Kristianstad Frimærkeklub
84 Sommergylling
- 85 Kell Pedersen , Randers Frimærkeklub
87 Cykelsport Danmark
- 88 Leif Andersen, Odder Frimærkeklub
90 Censurpost Færøerne & Danmark under 2. Verdenskrig

Hvem er vi

Syddjurs Erhvervsforening udfører den lokale erhvervsservice i Syddjurs Kommune. Vores konsulenter tilbyder gratis, professionel vejledning både til iværksættere, der gerne vil starte op, og til virksomheder der allerede er etableret.

Hvad tilbyder vi

Vejledning i forbindelse med opstart af virksomhed

Vi kan hjælpe med at overskue love, regler, finansieringsmuligheder, eks. information om ansøgning af LAG-midler (landdistriktsudviklingsmidler), uddannelses- og arbejdsmarkedsrettede muligheder og meget andet, så du kommer ordentligt i gang med din nye virksomhed - eller bliver i stand til at komme videre, hvis du allerede er godt i gang.

Kontakt til specialiseret rådgivning

Vi formidler kontakt til specialiseret rådgivning f.eks. Væksthus Midtjylland, som administrerer start- og vækstpakker. Eks. er en startpakke et tilskud til rådgivning af udviklingsmæssig karakter før start og lige efter start af virksomhed.

Iværksætterafklaring: 6 ugers individuelt afklaringsforløb med løbende optag for ledige med iværksætterdrømme. Kurset er for alle ledige og skal bevilges af dit Jobcenter.

Iværksætterkursus: To gange årligt på seks tirsdage i træk i tidsrummet kl. 17.00-20.00. For en iværksætter kan opstartsfasen byde på mange udfordringer. Du får viden om de vigtigste områder og kommer godt fra start med din virksomhed.

Forår 2012: tirsdage fra d. 21.2.12 – d. 27.3.12.

Efterår 2012: tirsdage fra d. 28.8.12 – d. 2.10.12.

Pris: 900 kr. inkl. let forplejning.

Kontakt

tlf. 8880 9980

mail: hm@syddjurserhverv.dk

hjemmeside: www.syddjurserhverv.dk

RYOMGÅRD

TØMMERHANDEL OG BYGGECENTER

Vestergade 108 • 8550 Ryomgård • Tlf. 87 74 12 34
www.vorupgruppen.dk • ryomgaard@vorupgruppen.dk

Luftbroen til Berlin 1948-1949

Hans Jürgen Nissen

Forhistorien

Die allierede havde allerede inden afslutningen på Anden Verdenskrig i store træk truffet beslutning om opdelingen af Tyskland på Jalta-konferencen i 1943. På et opfølgende møde i Potsdam blev planerne fastlagt i detaljer: Tyskland opdeltes i fire zoner og Berlin fik en særstatus med fire sektorer, der blev forvaltet af militærmyndighederne.

I tiden efter det tyske sammenbrud blev postbefordringen naturligvis et forholdsvis kaotisk foretagende. Forbundet med besættelsen af landsdele og byer fulgte et kortvarigt totalt fravær af postforbindelser. Brevpapir var en luksusvare, bestanden af frimærker stammede fra det Tredje Rige og omfattede hovedsagligt mærker med portræt af Adolf Hitler. Sammen med disse sværte mærker brugtes lokale mærker i et næsten uoverskueligt omfang, stempler og kontantbetaling for postbesørgelse, indtil det Allierede Kontrolråd, det centrale organ i den allierede militære besættelse i Berlin, foranledigede en udgave af det første sæt mærker med værdiangivelse i en oval i begyndelsen af året 1946. Den kunne bruges i alle zonerne inklusive Berlin, der ikke havde udgivet egne mærker. Den blev året efter fulgt op af en ny udgave med motiver af genopbygningen i Tyskland, den såkaldte arbejderserie. Stadig i den endnu gængse Reichsmark (RM)

Frankrig gik dog egne veje og udgav mærker for enkelte delstater Baden, Rheinland-Pfalz, Saarland og Thüringen. Alle udgaverne var dog gyldige i hele Tyskland.

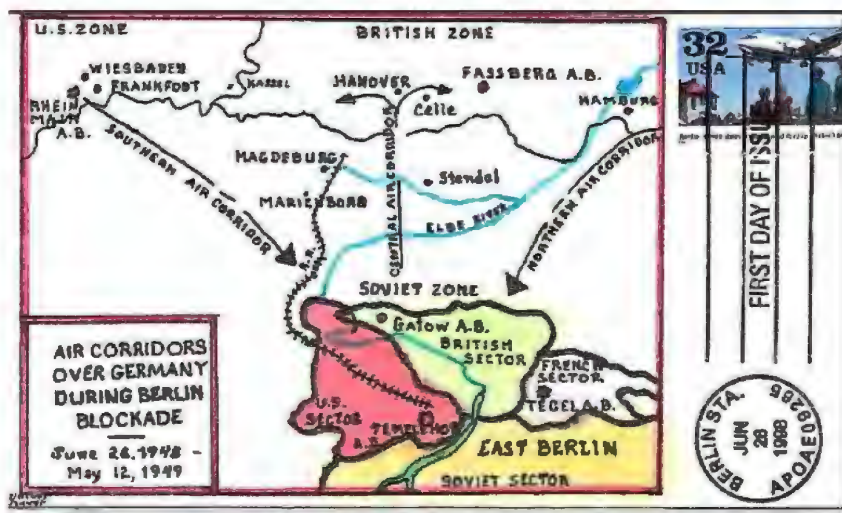

Aftalerne fra Jalta og Potsdam kunne dog ikke eliminere de store ideologiske for-

skelle blandt de tidligere kampfæller. Sovjetunionen, men også Frankrig forfulgte egne mål, der skulle sikre deres storpolitiske interesser. Med sammenslutningen af den amerikanske og den britiske zone, bizonen, og med den sovjetiske zones stadig tættere tilknytning til USSR blev det tydeligt, at den tyske genopbygning måtte forceres. De vestallierede indførte derefter en valutareform den 21.6.1948, der afløste RM og indførte Deutsche Mark. Den russiske reaktion fulgte prompte: tre dage senere, den 24., lukkes alle tilgange til Berlin, der ligger ca. 166 km inde i den sovjetisk besatte del af Tyskland. Byen bliver totalt isoleret, og 2 millioner mennesker skulle forsynes med livsnødvendige goder. Den amerikanske øverstbefalende, general *Lucius Clay*, foreslog et risikabelt panserangreb for at rydde vejen, men fik afslag fra Washington. I stedet fandt han på den løsning, der kom til at blive en historisk bedrift: Luftbroen.

Luftbroen

Et sindrigt system sørgede for at transportfly fra hovedbasen *Frankfurt/Main* kunne aflevere deres gods via to korridorer ind til Berlin og én ud. Således kunne fly lande hvert tredje minut på Berlins flyvepladser: den britiske *Gatow*, den franske *Tegel* og den amerikanske *Tempelhof*. Sidstnævnte kom til at spille hovedrollen i forsyningen af Berlins befolkning. Alt skulle transporteres via luftbroen – fra daglige levnedsmidler til medicin og brændsel. I de første måneder kunne man levere forsyninger til de 2,1 mio indbyggere fra de forhåndenværende lagre.

Disse blev dog udtømt inden længe og de daglige importen på 500 t voksede til 13.000 t i slutningen af luftbroen. Transporten foregik hovedsagligt vha. amerikanske Douglas C47. Som civilt fly DC3 havde dette i 30'erne haft et verdensomspændende ry som et tilforladeligt transportfly. Dets begrænsede lasteevne krævede snart et fly med større kapacitet. Det blev C-54 "Skymaster" (DC4), der kunne laste 30 gange så meget. Briterne gjorde brug af en snes forskellige forhåndenværende typer, bl.a. ombyggede Lancaster bombefly og vandflyvere, der startede på Elben ved Hamburg og landede på Wannsee eller floden Havel. Franskmandene var bundet i Indokina-krigen og måtte låne sig til det tyske transportfly fra Anden Verdenskrig Junkers Ju 52!

Luftbroen, som amerikanerne kaldte "vittles" (levnedsmidler) og briterne "fare" (forplejning) varede næsten et helt år - fra den 26. juni 1948 til den 12. maj 1949. Forsyningsvirksomheden pr. fly fortsatte dog indtil den 6. oktober 1949 for at fylde depoterne i tilstrækkeligt omfang.

Berlin havde hidtil, bortset fra "bjørnemærkerne", ikke udgivet egne frimærker, men brugte de af kontrolrådet udgaver - serierne I og II. Valutareformen betød, at den sovjetiske sektor fortsatte med de samme serier dog overtrykte med "sowjetische Zone", mens Westberlin efter den 24. 6. 48 fik de forhåndenværende mærker i RM overstemplet med *Berlin* først i sort, dernæst i rødt tryk. Kontrolrådets udgaver I og II - med den franske zone som undtagelse - kunne benyttes i tidsrummet fra den 21. til 23. 6. 48 i værdiforholdet 10:1. Dette førte til den såkaldte "Zehnerfrankatur". Efter reformen blev mærkerne i Berlin overstemplet med bånd og net af posthorn, der indikerer omvekslingen fra værdien i RM til DM.

Al postbefordring måtte ligeledes foregå med fly. I blokadens tid anvendtes et officielt stempel med symbolet på luftvejstrafikken – en eskorte af fly. Desuden findes et andet stempel, der opfordrer befolkningen i vesten til at købe varer fra Berlin. Allerede 100 dage efter luftbroens indførelse udgives de første stempler og post-sager, der relaterer til den ekstraordinære situation, byen befinder sig i. Denne påmindelsespolitik fra vestlig side fortsætter med udgivelse af flere specielt fremstillede officielle kuverter. Berlin blev knudepunktet for forholdet mellem vest og

Den Gamle Kro

Rosenholmvej 3. 8543 Hornslet

86994007

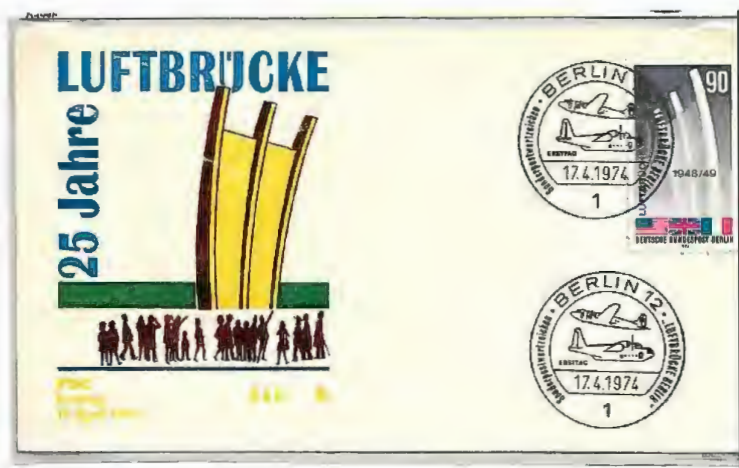
19 Moderne dobbel værelser

www.gamlekro.dk info@gamlekro.dk

øst. Hele verdens øjne rettedes mod byen i denne tid. Den regerende borgmester for byen, prof. *Ernst Reuter*, der blev født i Aabenraa i tysk tid, blev symbolet på frihedens stemme i en trængt tid.

I 1951 indviedes et mindesmærke for ofrene på flyvepladsen Tempelhof: 78 personer i alt mistede livet og 38 fly gik tabt og flere hundrede blev beskadiget i luftbroens tid.

Ikonet for Berlin - nu igen Tysklands hovedstad - har altid været Brandenburger Tor. I tiden for den Kolde krig fik det følgeskab af mindesmærket med de karakteristiske tre lodrette og buede "ribben", som symbolet for Berlins tilhørsforhold til vesten via luftbroen. Den amerikanske præsident *J.F.Kennedys* besøg i byen i året 1961 blev et højdepunkt i denne sammenhæng, især da han erklærede sin solidaritet med Berlins befolkning og udtalte: "Ich bin ein Berliner". Således blev Berlin, skønt adskilt i en vestlig og en østlig del, symbolet på frihedens menneskerettigheder. –

JYSK PLANTE- OG
ANLÆGSTEKNIK ApS

Tlf. 86 99 91 66

Hen ad årene er bevidstheden om dette centrale emne vedligeholdt. Det finder udtryk i at nogle vestallierede stater honorerer denne historiske pointe ved at udsende frimærker og mindekuverter. I Tyskland udgiver Deutsche Bundespost på mærkedage eller -år frimærker i relation til luftbroens afslutning i 1949. Selv på Marshall øerne udkom 1998 et sæt med motiver fra luftbroens tid.

Luftbroen var en kurre på tråden i tiden efter Anden Verdenskrig mellem Øst og Vest. Med luftbroens afslutning i 1949 var det historiske kapitel dog langt fra slut. Krisen omkring Berlin gentog sig i flere former indtil den sovjetiske satellitstat DDR i 1989, 40 år efter blokadens afslutning, opløstes og indgik i den vesttyske forbundsrepublik.

Udstillingssamlingen

Samlingen prøver på at forenkle et ret så kompliceret emne og koncentrerer sig om få udvalgte eksempler, der illustrerer udviklingen fra zoneopdelingen og Berlins særstatus til de politiske konsekvenser, sådan som de udmøntes fra valutareformen til luftbroens slutning. Ekspонатet på én ramme er et første forsøg på at fortælle historien med filatelistiske belæg så knapt og illustrativt som muligt.

Hans Jürgen Nissen, Aabenraa frimærkeklub

HORNSLET OPTIK

Toftevej 1 8543 Hornslet Tlf. 86 99 60 07

www.hornslet-optik.dk

WWW.CHRISTINAS.DK

CHRISTINAS

METERYARER SYTILBEJØR SYSTUE DÅBSTØJ BABY- & BØRNEDESIGN

Byvej 1E - 8543 HORNSLET | TEL: 8170 5787

Åbningstider:
Mandag - Torsdag 10 - 17
Fredag 10 - 18
Lørdag 10 - 15

Kamia.dk

Unik Brugskunst & Kunsthåndværk

Aude's Aps

HAVE • ANLÆG • RENGØRING

Jan Aude - Tlf. 86 86 5447 www.audesaps.dk

Le Petit

UNDERTØJ | LINGERI

Åbningstider:
Mandag - Fredag 10 - 17
Lørdag 10 - 15
Søndag lukket

Tlf. 2033 3204

Udenlandsk flykatastrofepost 1939 – 1947

med svenske relationer

Hans Urbak

På Djurslands Filatelistiske Højskole kom jeg med en appel til kursisterne om at udstille på DJURS 2013. For mit eget vedkommende ville jeg starte på en ny samling med Finlands løvetype fra 1930 på forsendelser.

Samme lørdags aften fandt jeg kassen med materialet frem. Så var jeg godt i gang - troede jeg. Men i kassen finder jeg (Ill. 1) et brev uden frimærker, og hvad gør det så i den kasse? Det er et ekspresbrev stempet Helsinki 6.XI.1941 og sendt til København (17.11.1941), hvor det er stempet "Indgaaet med Mangel af Frimærke". Derudover er der et stempel "PAR SERVICE AÉRIEN TRANSATLANTIQUE EUROPE-ETATS-UNIS", som voldte mig nogle kvaler. Hvad var nu det?

III. 1

På grund af mine samlinger med svensk dampskibspost er jeg medlem af Posthistoriska nätverket (www.posthistoria.nu), så i deres forum startede jeg en ny tråd med titlen "Hvilken ulykke". Der gik ca. en ½ time, så var mysteriet løst. Det viste sig, at dette brev havde været med i en postsæk, som var ombord på vandpostflyveren SAMPO på vej fra Helsinki mod Stockholm via Åbo. Her var tankene blevet fyldt inden turen over til Stockholm. Desværre var brændstoffet af så dårlig kvalitet, at SAMPOs ene motor gik i stå kort efter starten i Åbo, og kort tid efter sker det også for de to andre motorer, så SAMPO måtte nødlande i Åbos skærgård. Passagerer og besætning blev bjerget, men desværre var der en tysk kvinde, som

forsøgte at svømme i land, men omkom i det kolde vand. Nogle få timer derefter dør hendes mand af et hjertestop.

Stemplet "PAR SERVICE AÉRIEN TRANSATLANTIQUE EUROPE-ETATS-UNIS" var en fejl. Det skulle have været et tresproget violet stempel på finsk, svensk og fransk (III. 2)

III. 2

Lähetys vahingoittunut lento-onnettomuudessa

Försändelsen skadats under flygolycka

L'envoi endommagé par accident d'aviation

Clean Service Aps
Din professionelle serviceleverandør

... rene linier

Grimsbrovej 20D 8530 Hjortshøj Tlf. 70 27 20 16
<http://cleanservice-aps.dk/>

Expresbrevet bliver i København forsynet med endnu et stempel "Indgaaet med Mangel af Frimærke". På bagsiden er der en censurbanderole og –stempel. Ankomststempet København Ø 17.11.1941.

Med denne forsendelse i hånden blev det ikke finske løvetyper, men derimod katastrofepest jeg arbejdede videre med. I min gamle Finlands samling havde jeg stadig materialet fra Bores og Heimdalls forlis, og så var der allerede materiale til de første 10 plancher.

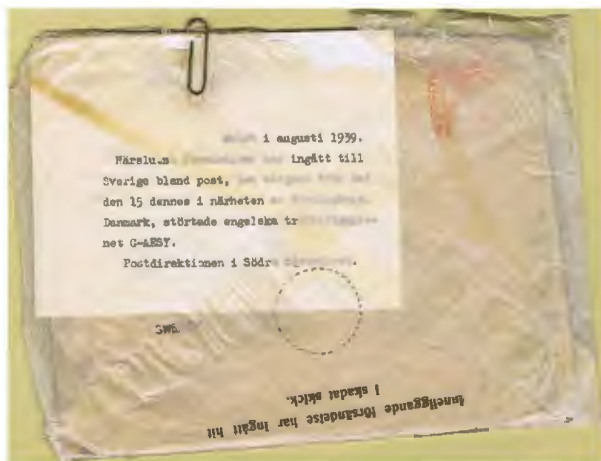
Det eksponat, jeg udstiller på Hornslet 20-14, er på 1 ramme, og det indeholder udelukkende flykatastrofer med svenske relationer. Denne artikel beskæftiger sig derimod udelukkende med flyulykker udenfor Sverige.

Vordingborg

Den 15. august 1939 kl. 13²⁰ udbrød der brand i passagerkabinen på et fly fra British Airways Lockheed 10A Electra (reg. G-ASEY) over Falster, og flyvemaskinen, der var på vej fra London til Stockholm med mellemlanding i Hamburg og København, styrtede ned i Storstrømmen. Af de i alt 6 personer ombord reddede kun den 20-årige luftkaptajn Clifford Wright livet ved at knuse en rude. Blandt de omkomne var det britiske konservative parlamentsmedlem Anthony C. Crossley.

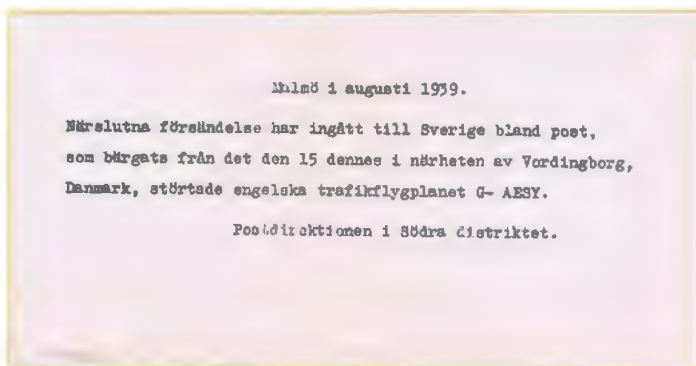
Christiani og Nielsens kraner arbejdede på det tidspunkt stadig på Storstrømsbroen, og det var en af disse kraner, der senere hævdede vraget.

Samlingen indeholder 2 breve fra ulykken med 2 forskellige etiketter. III. 3 er brevet med "Ambulance", som er en kuvert anvendt til viderebefordring af den beskadigede forsendelse.

III. 3

Brevet er sendt fra Birmingham 14. august 1939. Det andet brev med den noget større etikette (III. 4) er sendt fra London samme dag.

III. 4

Hornslet Gæstgivergård, Banevej 3 8543 Hornslet.

Mail: hornsletg@mail.dk

Tlf.: 8697 5099 Mobil.: 4058 5897

Lissabon

På www.tradera.com købte jeg en forsendelse (Ill. 5), som var sendt fra Buenos Aires i Argentina med Yankee Clipper (vandflyver) til Lissabon. Den 22. februar 1943 rammer den ene vinge uheldigvis vandoverfladen på floden Tajo. Flyet bliver smadret, og 34 personer omkommer, deriblandt romanforfatteren Ben Robertson og skuespillerinden Tamara Drasin. En anden amerikansk skuespillerinde Jane Froman redder livet takket være co-piloten, som hun senere bliver gift med. Hun vendte tilbage til Europa for at underholde de amerikanske tropper under anden verdenskrig.

Ill. 5

Ill. 6 er et brev sendt fra New York 6. februar 1943. Bemærk de 2 breves forskellige etiketter.

Ill. 6

III. 7

Uanset hvad den egentlige årsag var, vil denne ulykke altid blive betragtet som en af de frygteligste, måske fordi der var flere kendte personer ombord, men også fordi der stod mange i lufthavnsbygningen og så på, da ulykken skete. Måske var der et eller andet med en glemt rorlås og en uopmærksom flykaptajn, som det er nævnt i havarirapporten.

Hans Urbak, Hornslet FrimærkeKlub.

Hornslet FrimærkeKlub

Hvad enten man er nybegynder eller en mere erfaren samler, er der plads til alle i **Hornslet FrimærkeKlub**.

Gennem "Hornet", der udkommer august og december, samarbejder vi med Ebeltoft, Grenaa og Rougsø. HFK er medlem af Danmarks Filatelist Forbund (DFF). Som medlem får vi forbundets medlemsblad Dansk Filatelistisk Tidsskrift (DFT) 6 gange årligt.

I perioden fra primo september til ultimo april afholdes møde hver torsdag aften fra kl. 19.30 til kl. ca. 22.00 i klublokalet på Rosen-gården i Hornslet. Dørene åbnes kl. 19.00. På møderne byttes der frimærker og andet postalt materiale. På de fleste mødeaftener afholdes der også en lille auktion, hvor medlemmerne kan købe og sælge postalt materiale til lave priser. Der vejledes og oplyses om vores hobby, og der er ikke mindst et godt socialt samvær, hvor man hygger sig sammen.

Samler du på frimærker - eller kunne du tænke dig at begynde - så er Hornslet **FrimærkeKlub** det rigtige sted at henvende sig. For at snuse lidt til atmosfæren kan du komme som gæst et par gange, inden du melder dig ind i klubben. Så kan du bedre se, om det er noget for dig.

Der er mange fordele ved at være medlem af en klub: Du kan f.eks. låne kataloger og anden filatelistisk litteratur fra klubbens bibliotek og på klubbens auktioner kan du købe mærker og andet postalt materiale til fornuftige priser, ligesom du kan indlevere dine egne dubletter til salg.

Du kan samle frimærker på mange forskellige måder. Du kan vælge et bestemt land f. eks. Danmark, Island, Norge, Italien, Kenya eller et hvilket som helst andet land. Du kan også vælge et bestemt emne indenfor et land f.eks. Frederik IX eller Dronning Margrethe II. En anden mulighed er også, at du kan samle på et bestemt motiv. Har du en anden interesse – eksempelvis ornitologi – kan din motiv-samling meget naturligt indeholde frimærker med fugle. Et andet eksempel er en samling "Fra jord til bord". Du kan også lave samlinger med diverse postkort. Mulighederne er mange - kun fantasien sætter grænser! Men hvis du ønsker at udstille din samling, skal du følge et bestemt reglement.

Vi ser frem til at byde dig velkommen i Hornslet FrimærkeKlub!

Få mange EKSTRA fordele i Sparekassen Djursland

**BLIV
EKSTRA**

**Vi holder åbent hver
dag - også i kassen**

**Ring direkte
til din lokale
rådgiver**

**HUSK - det er gratis at flytte til sparekassen,
så kom ind og få en snak med os.**

Anna Marie

Mette

Martin

Inge

Peter

SPAREKASSEN **DJURSLAND**
Vi banker for dig

Hornslet afdeling, Tingvej 10A, 8543 Hornslet Tlf: 8762 1717
www.spardjurs.dk hornslet@spardjurs.dk